

Advokatrådet

ADVOKAT
SAMFUNDET

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10

1216 København K

jm@jm.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 4. januar 2013
SAGSNR.: 2012 - 4212
ID NR.: 216373

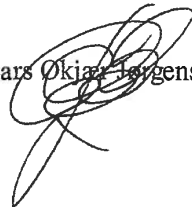
Høring - over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island mv.

Ved e-mail af 21-12-2012 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet har ikke bemærkninger til det fremsendte høringsmateriale.

Med venlig hilsen

Lars Okjær Jørgensen

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

via email: jm@jm.dk

Bitbureauet
Helgesensgade 7, st.
2100 København Ø

25. januar 2012

Høringssvar vedr. lov om ændring af revisionsbestemmelse om telelogning

Lovforslaget påtænker at ændre revisionsbestemmelsen, således at Folketinget først skal tage stilling til revision af telelogning i folketingsåret 2014-15. Denne revisionsbestemmelse er gentagende gange blevet udsat, og med dette lovforslag foreslås det, at der endnu engang foretages udsættelse.

I betænkning til L 53 afgivet i sidste år (2011-12), tilsluttede et flertal sig, at sikre at revisionen af lovgivningen blev foretaget i denne folketingssamling. Det kunne derfor have været en bedre strategi at starte på denne revision, end endnu engang at foreslå udsættelse.

Bitbureauet tilslutter sig i øvrigt IT-Politisk Forenings høringssvar.

Med venlig hilsen,

Christian Panton

Justitsministeriet
jm@jm.dk
Att.: Trine Priess Sørensen

21. januar 2013

H.C. Andersens Boulevard 45
1553 København V

Telefon 33 43 70 00
mail@danskeadvokater.dk
www.danskeadvokater.dk

Dok.nr. D 2013-002492

Vedr.: Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

Justitsministeriet har den 21. december 2012 sendt udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse) i høring med høringsfrist den 25. januar 2013.

Danske Advokater finder ikke anledning til at afgive høringsvar.

Med venlig hilsen

Helle Hübertz Krogsø
vicedirektør/retschef
hhk@danskeadvokater.dk

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt til: jm@jm.dk

3. januar 2013

Datatilsynet
Borgergade 28, 5.
1300 København K

CVR-nr. 11-88-37-29

Telefon 3319 3200
Fax 3319 3218

E-mail
dt@datatilsynet.dk
www.datatilsynet.dk

J.nr. 2013-111-0028
Sagsbehandler
Lasse May
Direkte 3319 3214

Vedrørende høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse) – Justitsministeriets j.nr. 2012-731-0021

Ved e-mail af 21. december 2012 har Justitsministeriet anmodet Datatilsynet om bemærkninger til ovennævnte udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

Udkastet giver ikke Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Lasse May

Dato: 21. januar 2013

Justitsministeriet,
Strafferetskontoret,
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Ved brev af 21. december 2012 har Justitsministeriet hørt Dommerforeningen over lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige. (Ændring af revisionsbestemmelse).

I den anledning skal jeg meddele, at forslagene ikke giver Dommerforeningen anledning til bemærkninger.

Der henvises til sagsnr. 2012-731-0021.

Med venlig hilsen

Mikael Sjöberg

dommerfuldmægtigforeningen

Justitsministeriet
Strafferetskontoret

København, den 3. januar 2013

Vedr. Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse), Deres sagsnr. 2012-731-0021

Justitsministeriet har ved e-mail af 21. december 2012 anmodet om Dommerfuldmægtigforeningens eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

Foreningen skal i den anledning meddele, at foreningen ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Dette høringssvar sendes alene elektronisk til: jm@jm.dk.

På foreningens vegne,

Stine Nielsen
Høringsansvarlig
Dommerfuldmægtigforeningen

Domstolsstyrelsen

Justitsministeriet
Att.: Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Store Kongensgade 1-3
1264 København K
Tlf. +45 70 10 33 22
Fax +45 7010 4455
post@domstolsstyrelsen.dk
CVR nr. 21-65-95-09
EAN-nr.5798000161184

Sendes alene via e-mail til jm@jm.dk

J. nr. 2013-4101-0004-5
Sagsbeh. Jacob Søndergaard
Dir.tlf. 99 68 43 07
Mail JAS@domstolsstyrelsen.dk

25. januar 2013

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse) – Justitsministeriets sagsnr. 2012-731-0021

Justitsministeriet har ved brev af 21. december 2012 sendt udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse) i høring.

Domstolsstyrelsen kan i den forbindelse oplyse, at udkastet ikke giver styrelsen anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jacob Søndergaard

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
jm@jm.dk

TELEFON
DIREKTE 3269 8905

MAF@HUMANRIGHTS.DK

**HØRING OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM
ÆNDRING AF LOV OM ÆNDRING AF
STRAFFELOVEN, RETSPLEJELOVEN, LOV OM
KONKURRENCE- OG FORBRUGERFORHOLD
PÅ TELEMARKEDET, VÅBENLOVEN,
UDLEVERINGSLOVEN SAMT LOV OM UDLEVERING
AF LOVOVERTRÆDERE TIL FINLAND, ISLAND, NORGE
OG SVERIGE (ÆNDRING
AF REVISIONSBESTEMMELSE)
VORES J.NR. 540.10/28412/MAF**

25. JANUAR 2013

Justitsministeriet har ved e-mail af 21. december 2012 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

Institut for Menneskerettigheder henviser til sit tidligere høringssvar af 16. marts 2010 vedrørende ændring af revisionsbestemmelsen. Kopi af høringssvaret er vedlagt.

Institut for Menneskerettigheder har ikke i øvrigt bemærkninger til udkastet.

Der henvises til sagsnr.: 2012-731-0021.

Venlig hilsen

Martin Futtrup

Justitsministeriet
Lovafdelingen

Att.: Frank Mathiesen
fm@jm.dk.

STRANDGADE 56
DK-1401 KØBENHAVN K
TEL. +45 32 69 88 88
FAX +45 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

DATO 16. marts 2010

J.NR. 54010/22640

**Vedr.: Høring - Ophævelse af revisionsbestemmelsen, ministeriets
j.nr. 2005-730-0215**

Justitsministeriet har ved mail af 17. februar 2010 anmodet Institut for Menneskerettigheder om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ophævelse af revisionsbestemmelse).

Nedenfor fremsættes Institut for Menneskerettigheders bemærkninger til lovudkastet.

Med venlig hilsen

Jonas Christoffersen
Direktør

Bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ophævelse af revisionsbestemmelse).

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at lovforslaget stilles i bero med henblik på at der – som forudsat af regeringen og Folketinget – gennemføres en bredere evaluering af logningsordningen, hvori også indgår ordningens konsekvenser for teleudbydere og konsekvenserne for beskyttelsen af retten til privatliv.

En sådan bredere evaluering bør tage udgangspunkt i EU Kommissionens evaluering af EU's logningsdirektiv, som den danske logningsordning bygger på og implementerer.¹ EU Kommissionens evaluering foreligger senest den 15. september 2010, jf. artikel 14 i EU's Logningsdirektiv.²

A. Baggrunden for indsættelsen af en revisionsbestemmelse i Terrorpakke I

Ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven, mv. (Terrorpakke I) blev der indsat en logningsbestemmelse – § 786, stk. 4 – i restplejeloven. Bestemmelsen forpligter udbydere af telenet- og teletjenester at registrere og opbevare i 1 år oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold.

Da logningsbestemmelsen var en nyskabelse i forhold til den gældende retstilstand, blev det samtidigt bestemt i lovens § 8, at justitsministeren skulle gennemføre en evaluering og revision af logningsbestemmelsen i folketingsåret 2005-06.

Om baggrunden for indsættelsen af den særlige revisionsbestemmelse anføres det i bemærkningerne til lovforslaget (L 35 – Terrorpakke I):

¹ Jf. Europaparlamentets og Rådets direktiv 2006/24/EF af 15. marts 2006 om *Lagring af data genereret eller behandlet i forbindelse med tilvejebringelse af offentligt tilgængelige elektroniske kommunikationstjenester eller elektroniske kommunikationsnet og om ændring af direktiv 2002/58/EF*.

² Artikel 14 i direktivet har følgende ordlyd: ” Senest den 15. september 2010 forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet en evaluering af dette direktivs anvendelse og dets virkning på de økonomiske aktører og forbrugerne under hensyntagen til den videre udvikling, der er sket inden for elektronisk kommunikationsteknologi, og de statistiske oplysninger, der er tilsendt Kommissionen i medfør af artikel 10, med henblik på at fastslå, om det er nødvendigt at ændre dette direktivs bestemmelser, særlig for så vidt angår listen over data i artikel 5 og de lagringsperioder, der er fastsat i artikel 6. Resultaterne af evalueringen offentliggøres.”

En ordning med pligtmæssig logning af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold vil være en nyskabelse i forhold til den gældende retstilstand. Uanset, at forslaget om en nærmere regulering ved bekendtgørelse i vid udstrækning giver mulighed for løbende at tage højde for det praktiske behov for logning og den tekniske udvikling på området, finder Justitsministeriet det hensigtsmæssigt, at ordningen evalueres nogle år efter dens iværksættelse. Bestemmelsen i lovforslagets § 8 indebærer således, at ordningen i folketingsåret 2005-06 skal tages op til fornyet overvejelse.³

Ved lov nr. 542 af 8. juni 2006 om ændring af straffelove, mv. (Terrorpakke II) blev revisionen af logningsbestemmelsen udsat til folketingsårets 2009-10, idet der endnu ikke forelå praktiske erfaringer med den danske logningsordning.

B. Evalueringen af logningsordningen i det fremsendte lovudkast

Det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet, at justitsministeriet til brug for evaluering af logningsordningen har indhentet udtalelser fra Rigsadvokaten, Rigspolitiet og Politiets Efterretningstjeneste.

De hørte myndigheder udtaler sig alle positivt om logningsordningen, idet det anføres:

De oplysninger om teletrafik, der registreres og opbevares i medfør af logningsbekendtgørelsen, i en lang række tilfælde har været af væsentlig eller afgørende betydning for efterforskning og retsforfølgning af alvorlige forbrydelser, herunder bl.a. i sager om drab, terror, bandekriminalitet, narkokriminalitet, hjemmerøverier og seksuelle overgreb mod børn, og at der derfor ikke bør ske ændringer af pligten til at foretage registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik efter retsplejelovens § 786, stk. 4.⁴

Justitsministeriet har som det fremgår indhentet udtalelser fra myndigheder indenfor det strafferetlige system, som alle har fokus på at forebygge og retsforfølge strafferetlige forhold.

Justitsministeriet ses derimod ikke – efter det i lovudkastet anførte – at have indhentet udtalelser eller vurderinger fra andre berørte myndigheder, virksomheder, mv., herunder fra de berørte teleudbydere eller fra datatilsynet som har tilsyn- og kontrolforpligtelser i forhold til logningsordningen. De mulige konsekvenser for de berørte teleudbydere eller i forhold til retten til privatliv, herunder den danske gennemførelse af

³ Jf. L35, Forslag til lov om ændring af straffeloven, mv., fremsat den 13. december 2001.

⁴ Jf. s. 4 i lovudkastet.

de i EU direktivet indeholdte sikkerhedsgarantier (artiklerne 4, 7 og 9), jf. nærmere herom nedenfor, ses således ikke at være vurderet eller at have indgået i grundlaget for beslutningen om at ophæve revisionsbestemmelsen.

Ligeledes indeholder lovudkastet ikke statistiske oplysninger om, i hvilket omfang de strafferetlige myndigheder har anmodet teleudbydere om udlevering af logningsoplysninger. Foreløbige oplysninger indhentet af EU Kommissionen i forbindelse med evalueringen af EU's logningsdirektiv indikerer, at teleudbydere kun i et ret begrænset omfang er blevet anmodet om at udlevere logningsoplysninger.⁵

Den af Justitsministeriet gennemførte evaluering forekommer således ikke afbalanceret i forhold til at afspejle og inddrage alle berørte myndigheder og virksomheders erfaringer med og vurdering af logningsordningen.

De fordele logningsordningen giver de strafferetlige myndigheder i forhold til at forebygge og retsforfølge strafbare forhold kan ikke stå alene, men må afvejes overfor de mulige negative konsekvenser logningsordningen kan have i forhold til de berørte teleudbydere og i forhold til beskyttelsen af retten til privatliv.

C. Behovet for en bredere og mere afbalanceret evaluering af logningsordningen

IMR anbefaler på den baggrund, at der – i overensstemmelse med regeringens og Folketingets intention med revisionsbestemmelsen – gennemføres en bredere evaluering af erfaringerne med logningsordningen, hvorunder særligt konsekvenserne for retten til privatliv belyses ved at inddrage erfaringerne fra de berørte teleudbydere og fra datatilsynet.

IMR henviser herved også til:

1. At det fremgår af EU's logningsdirektiv, som den danske logningsordning bygger på, at retten til privatliv – som fastlagt i artikel 8 i EMRK og artiklerne 7 og 8 i EU's Charter om Grundlæggende rettigheder – skal respekteres.⁶ Direktivet indeholder en række sikkerhedsgarantier desangående i forhold til, om der sker betryggende lagring af oplysninger hos teleudbydere (artikel 7), hvem der kan få adgang til de lagrede oplysninger (artikel 4), og om der er offentlig monitorering og kontrol med de lagrede oplysninger (artikel 9).

⁵ Jf. EU Kommissionen, statistiske oplysninger om logning efter EU's logningsdirektiv, 22. januar 2009. Gengivet i Retsudvalget 2008-09, REU alm. Del Bilag 608.

⁶ Jf. præambelen pr. (22) og (24) samt artikel 4 i *EU Directive 2006/24/EC*, 15. marts 2006.

2. At IMR i tidligere høringsvar har udtrykt bekymring om den danske logningsordnings forenelighed med artikel 8 om retten til privatliv i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, herunder om den danske gennemførelse af de i EU direktivet indeholdte sikkerhedsgarantier.⁷ De nævnte høringsvar vedlægges i kopi.

3. At den tyske forfatningsdomstol den 2. marts 2010 underkendte den tyske logningsordning – der som den danske er en gennemførelse af EU's logningsdirektiv – som værende for vidtgående i forhold til EU direktivet og fordi den tyske logningsordning "violates the privacy of German citizens and that the law lacks the controls to ensure the data is secure and properly utilized. The court also ruled that all stored data must be immediately deleted."⁸

4. IMR skal endvidere henvise til rapport om terrorbekæmpelse og retten til privatliv som FN's Specialrapportør vedrørende Terrorisme og Menneskerettigheder fremlagde på FN's Menneskerettighedsråd den 8. marts 2010. I rapporten udtrykker Specialrapportøren bekymring over at indsatsen mod terrorisme har ført til indgreb i retten til privatliv:

The Special Rapporteur is concerned that what was once exceptional is now customary. First, States no longer limit exceptional surveillance schemes to combating terrorism and instead make these surveillance powers available for all purposes. Second, surveillance is now engrained in policymaking. Critics of unwarranted surveillance proposals must now argue why additional information must not be collected, rather than the burden of proof residing with the State to argue why the interference is necessary. Third, the quality and effectiveness of nearly all legal protections and safeguards are reduced. This is occurring even as technological change allows for greater and more pervasive surveillance powers.⁹

FN's Specialrapportør anbefaler bl.a. at:

[..] stronger regulations are developed to limit Government access to information held by third parties, including reporting schemes, and to

⁷⁷ Jf. IMR, *Notat til Justitsministeriet og Indvandringsministeriet om lov om ændring udlændingeloven, mv.* (Terrorpakke I), BKO/IEK/KUK, samt IMR, *Notat vedrørende udkast til bekendtgørelse og vejledning om logning*, RFJ.

⁸ Jf. Jurist's omtale af dommen den 2. Marts 2010, <http://jurist.law.pitt.edu/paperchase/2010/03/germany-high-court-overturms-data.php>. Dommen kan findes her:

http://www.bundesverfassungsgericht.de/entscheidungen/rs20100302_1bvr025608.html

⁹ Jf. pr. 58 i *Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms while countering terrorism*, Martin Scheinin, A/HRC/13/37, 28.

December 2009. Rapporten kan findes her:

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/13session/A-HRC-13-37.pdf>

minimize the burden placed on third parties to collect additional information, and that constitutional and legal safeguards apply when third parties are acting on behalf of the State.¹⁰

PVK, 16. marts 2010

¹⁰ Jf. pr. 65.

Fra: Martin Futtrup [maf@humanrights.dk]
Sendt: 25. januar 2013 16:46
Til: Justitsministeriet
Emne: RE: Høring over lovforslag vedr. ændring af revisionsbestemmelse
Vedhæftede filer: 540.10-28412.pdf; 540.10-22640.pdf

Til Justitsministeriet,

Vedhæftet sendes Institut for Menneskerettigheders høringssvar vedr. høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse)

Med venlig hilsen

Martin Futtrup

MARTIN FUTTRUP
FULDMÆGTIG

MONITORING, EDUCATION & RESEARCH
STRANDGADE 56 | DK-1401 COPENHAGEN K
PHONE (+45) 32 69 88 88
DIRECT (+45) 32 69 89 05

MAF@HUMANRIGHTS.DK
HUMANRIGHTS.DK | MENNESKERET.DK

-----Original Message-----

From: Hanne Gundmann On Behalf Of Institut For Menneskerettigheder
Sent: 2. januar 2013 15:22
To: Christoffer Badse; Helle Schaumann; Susanne Nour; Louise Holck; Martin Futtrup
Subject: VS: Høring over lovforslag vedr. ændring af revisionsbestemmelse

Hanne Gundmann
Intern Service
Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder, DCISM Strandgade 56
1401 København K
T: +45 32 69 86 86
F: +45 32 69 86 00
E: hgu@dcism.dk
W: www.dcism.dk

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Justitsministeriet [<mailto:jm@jm.dk>]
Sendt: 21. december 2012 14:44

Til: samfund@advokatsamfundet.dk; amnesty@amnesty.dk; abf@abf-rep.dk; bfe@bfe.dk;
post@teleindu.dk; info@bsa.org; mjoergensen2@csc.com; info@danskerhverv.dk; dit@dit.dk;
mail@danskeadvokater.dk; dt@datatilsynet.dk; dommerforeningen@gmail.com; itek@di.dk; di@di.dk;
hoeringer@dommerfm.dk; info@bsa.org; hma@fdih.net; lmc001@politi.dk; ann-louise.hansen@3.dk;
kake@domstol.dk; hjp001@politi.dk; horesta@horesta.dk; bay@ifpi.dk; Institut For Menneskerettigheder;
itb@itb.dk; bestyrelsen@it-pol.dk; info@kmd.dk; er@homannlaw.dk; lloek@lloek.dk;
kontakt@multimedieforeningen.dk; mail@politiforbundet.dk; prosa@prosa.dk; formand@retspolitik.dk;
post@retssikkerheds-fonden.dk; rigsadvokaten@ankl.dk; ledelsessekretariat@politi.dk; samdata@hk.dk;
post@shret.dk; regulering@tdc.dk; regulation@telenor.dk; regulation@telia.dk; post@vestrelandsret.dk;
praesident@oestrelandsret.dk

Emne: Høring over lovforslag vedr. ændring af revisionsbestemmelse

Se venligst vedhæftede høringsanmodning.

Justitsministeriet
Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Att.: Trine Priess Sørensen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Dato 24. januar 2013

Høring over forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (ændring af revisionsbestemmelse)

Justitsministeriet har i brev af 21. december 2012 sendt udkast til ovennævnte lov i høring. Formålet med lovforslaget er at ændre revisionsbestemmelsen vedrørende retsplejelovens § 786, stk. 4 om teleudbyderes registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold, således at justitsministeren fremsætter forslag om revision af bestemmelsen i folketingsåret 2014-15 frem for 2012-13.

Forslaget har været drøftet blandt medlemsvirksomhederne i Telekommunikationsindustrien i Danmark (TI), IT-Branchen og DI-ITEK, hvilket giver anledning til, at disse brancheorganisationer (i det følgende benævnt branchen) afgiver følgende fælles udtalelse vedrørende lovforslaget:

Forløbet giver anledning til undren og bekymring

Revisionsbestemmelsen blev indsat i loven vedr. antiterrorpakke I i 2002, hvorefter der skulle fremsættes forslag til revision af retsplejelovens § 786, stk. 4 i 2006. Dette blev senere ændret til folketingsåret 2009-10. Herefter blev bestemmelsen i 2010 – efter et forgæves forsøg på at ophæve revisionsbestemmelsen – udskudt til folketingsåret 2011-12. I 2012 blev et forslag om at udskyde revisionen til 2013-14 ændret til en vedtagelse om, at revisionen skulle ske i folketingsåret 2012-2013. Dette foreslår justitsministeren nu ændret til, at revisionen skal finde sted i folketingsåret 2014-2015.

Dette noget kaotiske forløb skaber usikkerhed i branchen og efterlader branchen med en opfattelse af, at der hos justitsministeren hersker nogen ulyst til at foretage en gennemgribende vurdering af omfanget og virkemåden af logningsbestemmelserne i Danmark. Herunder at få foretaget en vurdering af, om omfanget af de foretagne registreringer af oplysninger vedr. borgernes tele- og internetkommunikation og omkostningerne

forbundet hermed står i rimeligt forhold til udbyttet for politi og efterretningstjenester.

2

Er der valide argumenter for at udskyde revisionen af logningsbestemmelserne?

Justitsministeren anfører, at udskydelsen af revisionen beror på, at man bør afvente EU's arbejde med at evaluere og revidere logningsdirektivet for at sikre, at man ikke skal ændre danske regler flere gange.

Om end branchen har sympati for synspunktet om ikke gentagne gange at ændre reglerne, så finder branchen ikke, at det overordnede synspunkt om at afvente EU er validt. Det skyldes, at logningsbestemmelserne – som det også anføres i lovforslaget – i Danmark på nogle punkter går væsentligt videre end kravene i EU-direktivet.

Det gælder bl.a. kravet om registreringer af oplysninger vedr. internetkommunikation i form af sessionslogging (registrering af oplysninger om en internet-sessions indledende og afsluttende datapakke) eller sampling (oplysninger om hver 500. pakke, der indgår i en slutbrugers kommunikation på internettet). For hver datapakke skal registreres afsendende og modtagende IP-adresse, transportprotokol, afsendende og modtagende portnummer samt tidspunkterne for kommunikationens start og afslutning. Dette krav resulterer i et voldsomt antal registreringer, som i praksis udgør en meget stor procentdel af de ca. 100.000 registreringer pr. borger, som skønnes at ske pr. år. De danske bestemmelser afviger ligeledes m.h.t. kravet om logging af trafikdata fra trådløse hotspots samt for mobiltelefoni kravet om logging af ikke blot første, men også sidste mast som en mobiltelefon er forbundet med som led i en kommunikation.

En vurdering af de bestemmelser i de danske logningsbestemmelser, som ligger ud over EU-kravet, kan i princippet foregå helt uafhængigt af EU's vurderinger. Branchen skal derfor foreslå, at man som led i behandlingen af dette lovforslag vedtager, at dette arbejde igangsættes med henblik på at lempe de danske krav, såfremt det viser sig, at udbyttet ikke står mål med det omfattende antal registreringer. Dette ikke mindst i lyset af at det af de oplysninger, som ved den tidligere lovbehandling blev givet til Folketinget fremgik, at netop denne type registreringer kun i få tilfælde i praksis har været efterspurgt af politiet.

Giver det mening at afvente revisionen af EU's logningsdirektiv?

Såfremt justitsministerens argument om at afvente revisionen af EU's logningsdirektiv, før der igangsættes en revision af de danske logningsbestemmelser, skal tillægges nogen vægt, må sigtet hermed være, at de danske regler efterfølgende fuldt ud skal afspejle EU-direktivet. Dvs. at ministeren implicit lægger op til, at der efter revisionen ikke skal være danske særregler på området.

Såfremt der er politisk enighed om, at de danske regler fuldt ud skal afspejle EU-direktivet, vil der næppe være behov for en særskilt vurdering af de danske særregler. Baggrunden herfor er, at EU-kommissionen i forbindelse med offentliggørelse af evalueringsrapporten i april 2011 tilkendegav, at man i de videre overvejelser ville basere sig på en række konklusioner og anbefalinger. En af konklusionerne er, at man vil sikre proportionalitet i end-to-end processerne vedr. lagring, genfindning og brug af oplysninger om teletrafik. Herunder nævnes, at man i særlig grad vil overveje harmonisering og sandsynligvis forkortelse af den periode, data skal opbevares ligesom man vil reducere antallet af datakategorier, som skal logges.

EU-kommissionens intention synes derfor at være en indskrænkning i kravene til logning. Såfremt der er politisk enighed om en EU-konform implementering i Danmark, vil der derfor ikke være belæg for at fastholde de danske særbestemmelser, som derfor bør afskaffes.

3

Konklusion

1. Efter branchens opfattelse giver det alene mening at følge justitsministerens lovforslag om at vente med revision af de danske logningsbestemmelser til 2014-15 såfremt sigtet er, at de danske regler efterfølgende fuldt ud skal afspejle det ændrede EU-logningsdirektiv. Forventningen er, at de i dag etablerede danske særregler herved afskaffes.
2. Såfremt man ikke ønsker at træffe en politisk beslutning om at følge EU-reglerne, vil alternativet efter branchens opfattelse være, at man umiddelbart går i gang med en grundlæggende vurdering af de danske særbestemmelser, herunder om der er proportionalitet mellem omfang, omkostninger og anvendelse. Såfremt denne proportionalitet ikke er til stede, bør reglerne snarest bortfalde.

En vurdering af de øvrige logningsbestemmelser vil efter branchens opfattelse uden nævneværdige problemer kunne afvente ændringen af EU-direktivet, idet tvivlen om balancen i de danske regler efter branchens opfattelse primært knytter sig til de danske særbestemmelser.

Med venlig hilsen

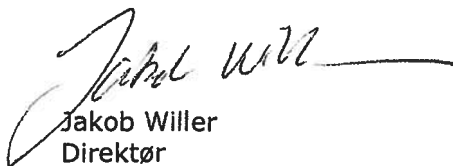
Morten Bangsgaard
Direktør

IT-Branchen

Tom Togsverd
Direktør

DI ITEK

Jakob Willer
Direktør

Teleindustrien

Fra: Susanne Poulsen [post@teleindu.dk]
Sendt: 24. januar 2013 13:56
Til: Justitsministeriet
Emne: Høringssvar - att.: Trine Priess Sørensen, sagsnr. 2012-731-0021
Vedhæftede filer: JM høring - revisionsbestemmelsen - 24.01.2013.pdf

Til Justitsministeriet
Att.: Trine Priess Sørensen

IT-Branchen, DI-ITEK og Teleindustrien (TI) fremsender hermed fælles høringssvar over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (ændring af revisionsbestemmelse).

Med venlig hilsen
Susanne Poulsen

www.teleindustrien.dk

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Sendt per email til jm@jm.dk

IT-Politisk Forening
c/o Niels Elgaard Larsen
Århusgade 35, 1.
2100 København Ø

E-mail : bestyrelsen@itpol.dk
Web : <http://www.itpol.dk>

Dato : 24. januar 2013

Hørings svar vedr. lov om ændring af revisionsbestemmelse om telelogning

I folketingssamlingen 2011/12 fremsatte Justitsministeriet et lovforslag (L 53) om at udskyde revisionsbestemmelsen med to år. Der var ikke flertal for dette lovforslag, og det var vores klare indtryk ud fra betænkningen til L 53, at Folketinget ønskede at overveje spørgsmålet om revision af logningsbestemmelserne i den kommende folketingsamling, altså 2012/13. Vi er derfor noget overrasket over at Justitsministeriet med dette lovforslag igen foreslår en to-årig udskydelse af revisionsbestemmelsen.

Ifølge betænkningen til L 53, og besvarelse af spørgsmål 14 til L 53, forventede Justitsministeren i februar 2012, at EU Kommissionen i løbet af sommeren 2012 ville fremlægge et forslag til revision af logningsdirektivet (2006/24/EF). Det skete imidlertid ikke, og i bemærkningerne til det nye lovforslag skriver Justitsministeriet, at det nu forventes at EU Kommissionen fremlægger dette forslag i 2013, eventuelt 2014. På den baggrund foreslår Justitsministeriet en ny to-årig udsættelse af den danske revisionsbestemmelse.

IT-Politisk Forening mener, at den danske befolkning har ventet længe nok på EU Kommissionen, og at Folketinget bør starte en selvstændig revision af de danske logningsbestemmelser nu. Det virker som om at arbejdet med at revidere logningsdirektivet i EU regi er gået mere eller mindre i stå.

Implementering af logningsdirektivet i national lov er stødt

på betydelige vanskeligheder i flere EU lande. Irland og Østrig har igangværende sager ved EU domstolen om hvorvidt borgernes fundamentale rettigheder krænkes af direktivet (retten til privatliv efter EMRK artikel 8). I Tyskland, Tjekkiet, Rumænien, Bulgarien, Cypern og Litauen har lokale forfatningsdomstole helt eller delvist underkendt den nationale lov som implementerede logningsdirektivet. Denne udvikling er næppe fremmede for at skabe en enighed på EU niveau om revision af direktivet.

Derudover har Danmark på flere punkter valgt at gå videre med logning end direktivets krav. Det gælder for eksempel sessionslogning af internettrafik (registrering af trafikdata for hver 500. internetpakke, eller første og sidste pakke i en session), som er særligt indgribende i privatlivets fred, jf. vores bemærkninger nedenfor. Folketinget kan uden videre ophæve disse dele af logningsbekendtgørelsen uden at komme i konflikt med EU direktivet.

Det fremgår endvidere af betænkningen til L 53, at et flertal i Folketinget ønsker en selvstændig dansk evaluering og revision i 2012/13, med særlig fokus på sessionslogningen.

Logningsbestemmelserne vs fundamentale rettigheder

Logningsbekendtgørelsen og logningsdirektivet er en begrænsning af borgernes ret til privatliv, som er sikret af EMRK artikel 8. Denne ret er naturligvis ikke absolut, men staten har bevisbyrden for at begrænsningen er "nødvendig i et demokratisk samfund" og at den fornødne proportionalitet er til stede. Det er ikke tilstrækkeligt at de indsamlede oplysninger efter logningsbekendtgørelsen er "nyttige" for politiet.

I december 2012 kom den østrigske lov om implementering af logningsdirektivet for forfatningsdomstolen. Dommerne ved forfatningsdomstolen i Østrig mente, at der var betydelig risiko for at logningsdirektivet var i strid med EU's charter om fundamentale rettigheder. På den baggrund blev EU domstolen anmodet om en præliminær afgørelse [1]. Irland har i forvejen en tilsvarende sag verserende ved EU domstolen.

Dertil kommer, at lokale forfatningsdomstole i flere EU lande (jf. ovenfor) har underkendt love som implementerer logningsdirektivet, blandt andet med henvisning til at det vil krænke borgernes fundamentale rettigheder.

Den danske logningsbekendtgørelse er noget mere vidtgående end den østrigske lov fordi Danmark, som det eneste EU land, kræver sessionslogging af internettrafik.

EU kommissions evalueringsrapport af 18. april 2011

I afsnit 4 bemærkes det, at EU Kommissionen i april 2011 har offentliggjort en evalueringsrapport om logningsdirektivet. Det anføres, at evalueringen viser, at logging er et nyttigt værktøj for retshåndhævelsen i EU.

IT-Politisk Forening mener ikke, at evalueringen af rapporten viser, at logningen faktisk har givet en bedre retshåndhævelse. Grundlaget er meget tyndt. Otte medlemslande har slet ikke bidraget med statistik om anvendelsen af logningen. Bidragene fra de øvrige lande er ikke overbevisende.

Evalueringsrapporten indeholder nogle simple sammenligninger af brugen af indsamlede data. Men den indholder ingen kvantitative mål for effekten for retshåndhævelsen. Der er ingen opgørelse over hvor mange forbrydelser, der blev opklaret som resultat af logningen, dvs. forbrydelser som faktisk blev opklaret og som ikke ville være blevet opklaret uden logningen.

EDRi's skyggerapport om evaluering af logningsdirektivet citerer en tysk undersøgelse (bestilt af den tyske regering), hvor det konkluderes at datalogning ville have gjort en forskel i 0,002% af alle kriminalsager [2]. IT-Politisk Forening er medlem af EDRi.

Rapporten overvejer ikke negative effekter af logningen. IT-Politisk Forening frygter, at massiv overvågning af danskere og EU-borgere kan skabe mistillid til politiet og myndighederne, hvilket kan gøre det sværere at opklare forbrydelser. Forbrydelser bliver i stort omfang opklaret ved hjælp af vidner, der frivilligt giver sig til kende og kontakt med folk tæt på kriminelle miljøer.

Konkrete eksempler på brugen af danske logningsdata

I forbindelse med behandlingen af L 53 i 2011/12 samlingen fremlagde Justitsministeriet et notat med 10 eksempler på brugen af data indsamlet efter logningsbekendtgørelsen (Bilag 8 til L 53). Dette notat er oprindeligt udarbejdet til EU Kommissionen.

For det første skal vi bemærke, at kun et enkelt eksempel vedrører internetdata. Det er primært telefonidata og især masteoplysninger for mobiltelefoni som virker interessante for politiet. For det andet vedrører alle 10 eksempler almindelig kriminalitet, og ikke terror, selvom terror i høj grad blev brugt som begrundelse for at vedtage logningsdirektivet og udformningen af logningsbekendtgørelsen i Danmark.

Kun et af de 10 eksempler bruger internetoplysninger, og her er der tale om forholdsvis banal kriminalitet som svindel med kreditkort (databedrageri), der alene påfører banker begrænsede økonomiske tab. Typen af kriminalitet som opklares med hjælp fra logningsdata må være et væsentligt aspekt i vurderingen af om logningen er nødvendig og proportional, jf. bemærkningerne ovenfor om borgernes fundamentale rettigheder.

Den danske overimplementering af logningsdirektivet

I afsnit 3.3.2 til bemærkningerne til lovforslaget redegør Justitsministeriet for at Danmark på flere punkter har overimplementeret logningsdirektivet. For så vidt angår internetkommunikation gælder det sessionslogningen og logning af trafikdata fra trådløse wifi hotspots. For så vidt angår mobiltelefoni kræver logningsbekendtgørelsen registrering af ikke bare den første mast (som krævet af direktivet) men også den sidste mast. Justitsministeriet vil uddybe disse punkter i en kommende redegørelse. IT-Politisk Forening vil sende kommentar til Retsudvalget når denne redegørelse foreligger.

Sessionslogningen er særligt indgribende i forhold til privatlivets fred. Det skyldes dels det meget store antal

registreringer per borger per dag, dels karakteren af de oplysninger som registreres. Der er ikke direkte tale om en indholdsregistrering eller URL registrering (links til websider), men registrering af IP adresser for webtrafik hos borgeren fortæller alligevel meget om forhold som borgerne med rette kan anse for at være rent private forhold. Registrerede IP adresser vil eksempelvis fortælle om borgeren læser netnyheder hos Information eller Jyllands-Posten, og hvilke politiske partier som borgeren interesserer sig for [3].

De nuværende krav om logning på offentlige trådløse wifi hotspots må betragtes som værende decideret formålsløse (for politiet), men kravene påfører ejere af offentlige hotspots betydelige udgifter. Der bliver ikke registreret oplysninger som vil kunne føres tilbage til personer.

Efter logningsbekendtgørelsen skal der kun registreres oplysninger om brugeren som i forvejes registreres af anden grund, og på et offentligt hotspot er det generelt ingen oplysninger. Det betyder at brugeridentiteten på et offentligt hotspot vil være MAC adressen på computerens trådløse netkort. MAC adressen kan i praksis ikke henføres til en person, og det er meget nemt at ændre (spoofe) MAC adressen.

Denne væsentlige begrænsning i logningen på offentlige hotspots bliver i øvrigt indirekte anerkendt på side 5 i Justitsministeriet notat af 17. juni 2011 (dokument: JJA40456, tillige offentliggjort i svaret på L 53 spørgsmål 2) om arbejdsgruppens overvejelser vedrørende udvidelse af logningsforpligtelserne med blandt andet brugerregistrering på offentlige hotspots.

Bruges sessionslogningen overhovedet af politiet?

Ingen af de 10 eksempler fra notatet i bilag 8 til L 53 bruger data fra sessionslogningen. Kun et af de 10 eksempler vedrører internetdata, men her har politiet alene brugt oplysningen om hvem der har fået tildelt en IP adresse på et givent tidspunkt.

I besvarelse af spørgsmål 31 til L 53 skriver Justitsministeren at sessionslogning ikke indgår i de 10 eksempler fordi der er tale om et notat udarbejdet til EU

Kommissionen, og Justitsministeriet har derfor alene givet eksempler på data som er omfattet af logningsdirektivet.

Det må imidlertid betyde at Justitsministeriet ikke har undersøgt om data fra sessionslogningen bliver brugt af politiet, og i hvert fald ikke på samme systematiske måde som de 10 eksempler i notatet til EU Kommissionen. IT-Politisk Forening skal derfor opfordre til at Justitsministeriet undersøger dette spørgsmål, og hvis muligt fremlægger anonymiserede eksempler på brugen af data fra sessionslogningen (i stil med det notat som er sendt til EU Kommissionen).

Det nævnes i besvarelsen af spørgsmål 43 at sessionsdata kan være nyttige for politiet hvis kriminelle benytter sig af cloud løsninger. Det er naturligvis muligt, men brugen af cloud tjenester vil typisk efterlade spor på den computer hvorfra cloud løsningen benyttes, og derfor er eventuelle data fra sessionslogningen unødvendige. Besvarelsen af spørgsmål 43 nævner også krypterede data og krypteret kommunikation. Begge dele kan givetvis besværliggøre en politimæssig efterforskning, men vi har meget svært ved at se hvilken forskel sessionslogging skulle gøre her.

Videre nævnes det at "... Rigspolitiet har samtidig oplyst, at anvendelse af sådanne data [sessionslogging] kan bidrage til at sikre et så detaljeret billede af målpersonens kommunikation som muligt og således kan medvirke til, at der kan etableres en kommunikationsprofil på personen." For det første er denne brug af sessionslogningen på et meget generelt og abstrakt plan. For det andet er det, som Rigspolitiet omtaler, reelt en profilering af hver eneste dansker som bringer tankerne hen på DDR-tidens masseovervågning. IT-Politisk Forening finder det helt uacceptabelt at staten har teknisk mulighed for at opbygge sådanne kommunikationsprofiler på hver eneste borger. Men det er netop hvad logningsbekendtgørelsen, og i særdeleshed sessionslogningen, giver mulighed for.

Som nævnt ovenfor er det ikke tilstrækkeligt at de indsamlede oplysninger er nyttige for politiet. Eftersom der er tale om en begrænsning af borgernes fundamentale rettigheder, er der krav om "nødvendighed i et demokratisk samfund" og at den fornødne proportionalitet er til stede. Sessionslogningen er særligt indgribende i borgernes privatliv, idet der eksempelvis kan ske en

indirekte registrering af borgernes politiske præferencer, ligesom sessionslogningen muliggør en omfattende profilering af borgerne.

Fremtidig brug af sessionslogningen

På længere sigt forventer IT-Politisk Forening at sessionslogningen kan blive brugt til "data mining" efterforskning, hvor politiet eksempelvis systematisk undersøger hvilke borgere eller IP adresser der har besøgt en bestemt hjemmeside (der er vedholdende rygter om at NSA i USA laver den slags "data mining"). Vi kan ikke vurdere om det vil kræve en lovændring, men datamaterialet er allerede indsamlet efter sessionslogningen. Som analogi kan nævnes masteoplysningerne for mobiltelefoni, hvor politiet efter Retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 4 (udvidet teleoplysning) har mulighed for at få udleveret en liste med alle de borgere som har befundet sig i et bestemt område på et givent tidspunkt, uagtet at der ikke er nogen konkret mistanke mod disse borgere. De har blot befundet sig på det "forkerte" sted på det forkerte tidspunkt.

Erfaringerne viser generelt at indsamlede oplysninger om borgerne løbende vil blive brugt til flere og flere formål, herunder formål som ikke blev diskuteret da man oprindeligt besluttede at indsamle oplysningerne. Denne glidebane har stærkt negative konsekvenser for borgernes ret til privatliv.

Justitsministeriets ønsker om udvidelse af logningsbekendtgørelsen

I følge bemærkningerne afsnit 3.3.3 arbejder Justitsministeriet stadig med overvejelser om at udvide omfanget af den danske internet og telelogning, hvilket i givet fald vil føre en yderligere dansk overimplementering af logningsdirektivet.

På teleområdet er det personregistrering af købere af forudbetalte taletidskort (hvilket EU Kommissionen fandt unødvendigt i deres evaluering af logningsdirektivet i 2011), og på internetområdet har Justitsministeriet fokus på brugerregistrering ved offentligt wifi hotspots, samt i

øvrigt alle de andre "huller" (undtagelser) i den nuværende logningsbekendtgørelse.

Indtil videre har dette arbejde fokuseret på de tekniske aspekter i en lukket diskussion med bl.a. internetudbydere og Horesta (hvis medlemmer driver en del af de pågældende hotspots). Vi er ikke i tvivl om at der er teknisk mulighed for at lave mere vidtgående internetovervågning i Danmark. Det interessante spørgsmål er om det er ønskeligt for samfundet at gøre det.

Hvis Justitsministeriet fortsat vil arbejde med planer for mere internetlogning, er der behov for at inddrage flere interessenter i dette arbejde, herunder civilsamfundet og organisationer som IT-Politisk Forening. De tekniske aspekter bør være afklaret på nuværende tidspunkt, idet der er gået 18 måneder siden Justitsministeriet i juni 2011 fremlagde en foreløbig, men særdeles grundig og gennearbejdet, rapport om udvidelse af tele- og internetlogningen.

Hvis Folketinget går i gang med en evaluering og revision af logningsbekendtgørelsen, kan Justitsministeriet passende fremlægge disse forslag for Folketinget, hvis Justitsministeriet altså mener at der virkelig er behov for mere tele/internet logning i Danmark.

IT-Politisk Forening har i oktober 2011 sendt en henvendelse til Folketingets retsudvalg med kommentarer til notatet fra arbejdsgruppen om brugerregistrering på offentlige hotspots og den øvrige udvidelse af internetlogningen som arbejdsgruppen foreslår (vores notat kan findes som Retsudvalget 2011/12, Almindelig del, bilag 19).

IT-Politisk Forenings anbefaling til Folketinget

IT-Politisk Forening har forståelse for at en fuldstændig dansk revision af logningsbekendtgørelsen skal koordineres med EU og en eventuel revision af logningsdirektivet. Mens vi venter på EU Kommissionen kan EU Domstolen afsige en kendelse om at direktivet strider mod borgernes fundamentale rettigheder.

Hvad enten dette sker eller ej, anser vi det for helt utænkeligt at EU landene bliver enige om en udvidelse af logningsdirektivet, således at flere oplysninger skal logges, eksempelvis at sessionslogging bliver et krav i et revideret logningsdirektiv. På den baggrund vurderer vi, at Folketinget uden videre kan ophæve de elementer af logningsbekendtgørelsen som går videre end direktivets krav. Der vil ikke være nogen reel risiko for at Danmark bliver tvunget til at genindføre disse logningselementer om et par år på grund af et revideret logningsdirektiv.

Vi vil derfor kraftigt anbefale Folketingets partier at reducere omfanget af den danske logging til direktivets krav. Da sessionsloggingen har stærkt negative konsekvenser for privatlivets fred, vil dette i sig selv give et mærkbart bidrag til forbedring af borgernes fundamentale rettigheder. Samtidig er sessionsloggingen formentlig det dyreste element i loggingen, fordi teleselskaberne registrerer et stort antal oplysninger som de ikke ville have registreret på nogen måde under normale omstændigheder, for eksempel til faktureringsformål.

Referencer og noter

[1] Constitutional Court has reservations against data retention and turns to the CJEU, pressemeddelelse fra forfatningsdomstolen i Østrig, 18. december 2012
http://www.vfgh.gv.at/cms/vfgh-site/attachments/2/7/9/CH0003/CMS1355817745350/press_release_data_retention.pdf

[2] Shadow evaluation report on the Data Retention Directive (2006/24/EC), European Digital Rights, 17. april 2011
http://www.edri.org/files/shadow_drd_report_110417.pdf

[3] Af de 8 partier som er repræsenteret i Folketinget, har 7 partier deres hjemmeside på egen server med fast IP adresse. Her vil der i praksis være en 1:1 sammenhæng mellem IP adressen og domænenavnet, som let kan registreres via reverse DNS opslag. Kun et parti har hjemmesiden på et webhotel med "shared hosting", altså mange forskellige hjemmesider på samme IP adresse.

SJ20130128102730935 [DOR669637]

Fra: Jesper Lund [itpol@jesperlund.com]
Sendt: 25. januar 2013 00:12
Til: Justitsministeriet
Cc: IT-Pol Bestyrelsen
Emne: Høringssvar vedr. lov om ændring af revisionsbestemmelse om telelogning
Vedhæftede filer: itpol-hoeringssvar-revision-telelogning-2013.pdf

Til Justitsministeriet
Sag nr. 2012-731-0021

24. januar 2013

På vegne af IT-Politisk Forening skal jeg hermed fremsende vores høringssvar vedr. lov om ændring af revisionsbestemmelse om telelogning (vedhæftet som PDF fil).

(Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige. Ændring af revisionsbestemmelse).

Med venlig hilsen

Jesper Lund
Bestyrelsesmedlem
IT-Politisk Forening

Fra: Nissen.Thomas Rothe QTN [QTN@kmd.dk]
Sendt: 16. januar 2013 12:59
Til: Justitsministeriet
Cc: Nielsen.Mark Skriver Ostersen MSV
Emne: Hørringsvar KMD

Til rette vedkommende,

Hørringsvar fra **KMD A/S** om Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

KMD A/S fremsender hermed hørringsvar på baggrund af gennemgået materiale "Lovforslag 1. udkast [DOK488947]" som Justitsministeriet har sendt til høring i perioden 21.12.2012 – 25.01.2013.

KMD A/S tilslutter sig Justitsministeriets overordnede synspunkt.

I § 8 ændres "2012-13" til:
"2014-15".

Venlig hilsen

Thomas Rothe Nissen, Studentermedarbejder

Juridisk afdeling

Lautrupparken 40-42, DK-2750 Ballerup
E-mail qtn@kmd.dk Web www.kmd.dk
Direkte +454460- Mobil +4525454900

LANDSFORENINGEN AF FORSVARSAADVOKATER

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 Kbh. K

FORMAND :
HENRIK STAGETORN
ST. STRANDSTRÆDE 21
1255 KØBENHAVN K
TLF. 33 12 46 11
FAX 33 12 84 45
E-MAIL: HS@SWLP.DK

SEKRETARIAT :
AMAGERTORV 11, 3.
1160 KØBENHAVN K
TLF. 33 15 01 02
GIRO 735 02 01
E-MAIL: ER@HOMANNLAW.DK

Amagertorv 11
24. januar 2013
ER/ER

Vedr.: Sagsnr. 2012-731-0021. Høring over udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

Ministeriet har med mail af 21. december 2012 fremsendt ovennævnte høring og anmodet Landsforeningen af Forsvarsadvokater om en udtalelse, der skal foreligge senest den 25. januar 2013.

Materialet har været forelagt Landsforeningens bestyrelse, der ikke har bemærkninger til det foreslåede.

På foreningens vegne

Elsebeth Rasmussen

Justitsministeriets Sikkerheds- og
Forebyggelseskontor

Slotsholmsgade 10

1216 København K

København, d. 25. januar 2013

Høring over udkast til forslag om lov om ændring af straffeloven m.m. (udskydelse af revision)

Justitsministeriets Sikkerheds- og Forebyggelseskontor har udsendt udkast til lovforslag hvis formål det er, at udskyde revisionen af loven vedrørende retsplejelovens §786, stk. 4, om teleudbyderes registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold. Reglerne herom er fastsat i den såkaldte logningsbekendtgørelse, der trådte i kraft d. 15. september 2007. Såfremt forslaget vedtages, vil det medføre, at revisionen af de danske logningsregler vil afvente revisionen af direktivet fra EU.

PROSA – Forbundet af It-professionelle er blevet inviteret til at udtale sig om lovforslaget. PROSA skal hermed sige tak for muligheden for at blive hørt og få indflydelse på det endelige lovforslag.

Jeg vedlægger det høringssvar PROSA afgav d. 16. marts 2010 om forslaget om ophævelse af revisionsbestemmelsen. Heraf fremgår det, at PROSA mener, at selve logningen i det hele taget er problematisk og derfor var (og er) vores klare opfattelse, at loven naturligvis bør revideres. Det er således positivt, at ophævelsen af revisionsbestemmelsen ikke blev gennemført, men det er fortsat problematisk at loven endnu ikke er blevet revideret.

PROSA vil anbefale, at hele lovkomplekset omkring terrorisme m.m. revideres snarest muligt med fokus på nytteværdien kontra de risici, der er forbundet med en så omfattende registrering af danskernes brug af teletjenester. Endvidere anbefaler PROSA, at der frem til en revision er gennemført, sker en suspension af logningen, frem til det tidspunkt hvor konsekvenserne af loven er tilstrækkeligt belyst.

Venlig hilsen

Niels Bertelsen

Formand for PROSA

København d. 16. marts 2010

Høring over udkast til forslag om lov om ændring af straffeloven m.m. (ophævelse af revisionsbestemmelse)

Justitsministeriets lovafdeling har udsendt udkast til lovforslag hvis formål er, at ophæve revisionsklausulen vedrørende retsplejelovens §786, stk. 4, om teleudbyderes registrering og opbevaring af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og retsforfølgning af strafbare forhold. Reglerne herom er fastsat i den såkaldte logningsbekendtgørelse, der trådte i kraft d. 15. september 2007. Såfremt forslaget vedtages, vil det medføre, at retsplejelovens bestemmelse om registrering og opbevaring af teletrafik gøres permanent, og at den tilhørende logningsbekendtgørelse fortsætter uændret.

PROSA – Forbundet af It-professionelle er blevet inviteret til at udtale sig om lovforslaget og PROSA har med stor interesse læst bemærkningerne til lovforslaget. PROSA skal hermed sige tak for muligheden for at blive hørt og få indflydelse på det endelige lovforslag, og i det følgende vil jeg redegøre for PROSAs opfattelse af forslaget.

Ud fra bemærkningerne til lovforslaget kan det konstateres, at der i høj grad er lagt vægt på, hvilke fordele forskellige myndigheder (i teorien) har ved, at den nuværende lovgivning fortsættes uændret. Efter PROSAs opfattelse, er der dog en række tungtvejende grunde til, også at se nærmere på de ulemper, der følger af loven.

Rigsadvokaten fremfører på baggrund af udtalelser fra politikredsene og statsadvokaturerne, "at oplysninger om teletrafik, som registreres og opbevares efter bestemmelsen i retsplejelovens § 786, stk. 4, i en række tilfælde har haft væsentlig og i nogle tilfælde afgørende betydning for såvel efterforskning som retsforfølgning i alvorlige straffesager. Det drejer sig bl.a. om sager vedrørende terror, organiseret kriminalitet, drab, hjemmerøverier og grov økonomisk kriminalitet." (3.2).

PROSA mener, at det er vigtigt, at bemærkningerne til lovforslaget forholder sig til hvad det var for en anvendelse, der var intentionen, da arbejdet med logning af alle telefonsamtaler, e-mails og borgernes brug af Internettet blev påbegyndt. Det er PROSAs opfattelse, at der er sket et skred i grundlaget for logningen og at der i dag logges data ud fra et langt bredere grundlag end oprindeligt tiltænkt. Udvidelsen af grundlaget for, hvornår myndighederne kan bruge logget data er ikke blevet drøftet nærmere, og PROSA skal derfor opfordre til, at bemærkningerne til lovforslaget også kommer til at indeholde en redegørelse

for, hvorfor det har været nødvendigt at udvide det oprindelige grundlag for logningen, som jo var bekæmpelse af terrorisme, og ikke som i dag, hvor brugen af logget data er udvidet til også at omfatte organiseret kriminalitet, personfarlig kriminalitet m.m.

PROSA undrer sig i øvrigt over, hvad ordet "bl.a." i citatet fra Rigsadvokaten dækker over. Det er anslået, at der i 2008 er gemt ca. 450 mia. dataposter, hvilket svarer til 82.000 registrerede og gemte poster om hver eneste dansker. Det er mere end 5 gange så mange registreringer som man havde forventet da loven trådte i kraft. Bemærkningerne til lovforslaget savner en forklaring på hvad det er for andre typer aktiviteter politikredse og statsadvokaturerne har benyttet den loggede teletrafik til at overvåge. PROSA efterlyser nærmere information, både om de fremhævede forhold, hvor brugen af logget teletrafik har haft væsentlig og i nogle tilfælde afgørende betydning for såvel efterforskning som retsforfølgning. Men PROSA ønsker også at få en beskrivelse af de tilfælde, hvor logget teletrafik har været benyttet, uden at det har haft en umiddelbar effekt for såvel efterforskning som retsforfølgning. I denne sammenhæng er det også af interesse at få belyst, om f.eks. PET bruger de loggede data til at overvåge personer eller organisationers lovlige aktiviteter. Det fremgår af PET-kommissionens rapport fra 2009, at bl.a. PROSA som organisation har været overvåget og at anonymiserede medlemmer af PROSA har været overvåget, og det vil være hensigtsmæssigt, hvis bemærkningerne også kommer til at omfatte en redegørelse for, om andre lovlige aktiviteter overvåges ved brug af logget materiale.

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget har forslaget ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for hverken erhvervslivet, det offentlige eller for borgerne. Det er for så vidt korrekt, at det at fjerne revisionsbestemmelsen ikke har nogen økonomiske eller administrative konsekvenser, men det at videreføre lovgivningen om logning indebærer både økonomiske og administrative konsekvenser. Teleselskaberne har selv anslået udviklingsomkostningerne til 200 mio. kroner og at det yderligere medfører en årlig driftsomkostning på 50 mio. kroner. Da teleudbydere skal betale driften af logningen, opkræves udgiften gennem kundernes betaling af de øvrige ydelser fra udbydere. Dette rammer særligt de små ikke-professionelle teleudbydere så som hoteller, campingpladser og andels-, ejer- og antenneforeninger med over 100 medlemmer.

PROSA savner også en stillingtagen til det problem der ligger i, at oplysningerne, registreret i henhold til logningsbekendtgørelsen, skal slettes efter 12 mdr. mens bogføringsloven samtidig kræver, at visse af de registrerede telefonoplysninger gemmes i 5 år. Det tyder på, at de valgte løsninger for at opfylde logningsbekendtgørelsens bestemmelser ikke er tænkt sammen med de regnskabsmæssige løsninger, og at der derfor i flere tilfælde sker en omgåelse af logningsbekendtgørelsen for at imødekomme bogføringslovens krav.

PROSA mangler også en belysning af forholdene omkring opbevaringen af de personfølsomme data, som registreres om den enkelte borger. Oplysninger som hvem man har talt i telefon med, hvor man opholdt sig mens man talte i telefon, hvem man sender mails til og hvilke hjemmesider man besøger. Disse utroligt mange data om den enkelte borger opbevares hos mange forskellige operatører og værdien af disse oplysninger kan være meget høj for kriminelle eller andre, som ønsker at drage nytte af de registrerede oplysninger. Det er uklart, om der allerede er sket misbrug med uautoriseret adgang til logget data, men uanset hvad, udgør disse data en risiko for en ny form for kriminalitet, hvor borgernes oplysninger kan misbruges af andre. I værste fald kan et misbrug af logget data være en større fare for borgeren og samfundet end de øvrige kriminelle handlinger som loven rent faktisk formår at forhindre. PROSA savner derfor en redegørelse for hvordan det kan sikres, at der ikke kan ske et misbrug.

PROSA er af den opfattelse, at kriminelle eller terrorister uden større vanskelighed, kan kommunikere over Internettet, uden at denne trafik kan logges eller spores og dermed at data kan benyttes til at forhindre en ulovlig adfærd. Således vil det alene være borgere, som ikke tænker nærmere over deres adfærd, som loven reelt kan have en effekt overfor. PROSA savner derfor en beskrivelse af, hvordan loven kan bruges til at forhindre kriminelle eller terrorister i at gennemføre ulovlige aktiviteter ved hjælp af den eksisterende logning.

PROSA finder derfor, at der er en ubalance i lovforslaget. Loven er i dag rettet mod organiseret kriminalitet og terror, men logningen rammer alle de borgere, som benytter Internettet og telefoni, hvilket stort set er hele den danske befolkning. Den danske befolkning har en grundfæstet ret til det vi kalder privatlivets fred. Denne ret overskrides med logningsbekendtgørelsen, som nu ønskes permanentgjort. PROSA mener ikke, at det har været muligt at påvise, at de opnåede resultater står i et passende forhold til den negative effekt logning af data har i forhold til den almindelige borgers retssikkerhed gennem retten til privatlivets fred. Ud af de anslåede 450 mia. dataposteringer i 2008 har der været 3.483 indgreb i 2008, hvoraf kun 134 af dem var relateret til nettet. De øvrige indgreb kom hovedsageligt i forbindelse med almindelig telefonaflytning, som politiet i forvejen har haft mulighed for at gennemføre uden denne lov. Den enkelte borgers retssikkerhed dækker både over at myndighederne ikke automatisk har adgang til data om alt hvad en person foretager sig af lovlige handlinger, og det dækker også over en sikring af, at data om borgerne ikke kan misbruges af andre. Det er denne retssikkerhed, som PROSA mener er blevet ofret med denne lov, og at det er sket på bekostning af et magert udbytte i form af data om visse forbrydelser, som det er svært at se, at den omfattende logning har bidraget ret meget til. Derfor virker det også påfaldende, at Rigsadvokaten og Rigspolitiet fuldstændig ureflekteret anfører, at der kan være et behov for både at forlænge den gældende opbevaringsperiode og opbevare flere typer af data.

PROSA anbefaler at der i bemærkningerne til lovforslaget redegøres for de mange usikkerhedspunkter som PROSA har rejst. I modsætning til, hvad der fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, mener PROSA som

nævnt ikke, at opretholdelsen af logningsbestemmelserne som lovforslaget lægger op til, er uden økonomiske eller administrative konsekvenser. Ministeriet kunne måske overveje om man for 200 mio. kroner i investering og 50 mio. kroner om året i driftsomkostninger, kan komme tættere på at løse de politiopgaver, der forsøges løst med denne lov.

PROSA mener, at ministeriet bør overveje, om det overhovedet er fornuftigt at fortsætte logningen af teledata om alle danskeres telefonbrug, med den klare viden, at det indebærer en gevaldig risiko for misbrug. Spørgsmålet er ikke om der vil ske et misbrug, men om hvornår det sker og hvor stor skaden bliver. Det bliver bestemt ikke morsomt at stå på mål for loven, hvis almindelige borgere får deres data misbrugt eller offentliggjort ved en fejl, som det jo er sket med andre følsomme personoplysninger tidligere.

Endelig undrer det PROSA, at Justitsministeriet i bemærkningerne til lovforslaget alene har haft fokus på de positive sider af lovforslaget, hvorimod de negative konsekvenser ikke bliver berørt nævneværdigt. PROSA anbefaler derfor, at der i bemærkningerne til lovforslaget gøres opmærksom på, at disse forhold endnu ikke er belyst betryggende, og PROSA kan derfor ikke anbefale at ophæve §8 om en kommende revision af loven.

PROSA vil anbefale, at hele lovkomplekset omkring terrorisme m.m. revideres snarest muligt med fokus på nytteværdien kontra de risici, der er forbundet med en så omfattende registrering af danskernes brug af teletjenester.

Venlig hilsen

Niels Bertelsen

Formand for PROSA

Fra: Niels Bertelsen [NIB@prosa.dk]
Sendt: 25. januar 2013 13:10
Til: Justitsministeriet
Emne: Høring over lovforslag vedr. ændring af revisionsbestemmelse
Vedhæftede filer: Logning, hørings svar, jan. 2013.doc

Hermed fremsendes PROSAs bemærkninger til forslaget om at udskyde revisionen af loven vedrørende retsplejelovens §786, stk. 4.

Venlig hilsen

Niels Bertelsen
Formand
nib@prosa.dk
40 11 41 23

Forbundet af It-professionelle

Vester Farimagsgade 37A
1606 København V
Tlf. 33 36 41 41
www.prosa.dk

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K

DATO 23. januar 2013

JOURNAL NR.

RA-2011-510-0020

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

SAGSBEHANDLER: MSH

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 72 68 90 00
FAX 72 68 90 04

Ved e-mail af 2. januar 2013 (j.nr. 2012-731-0021) har Justitsministeriet anmodet om en udtalelse vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

I den anledning skal jeg meddele, at rigsadvokaturen ikke har bemærkninger til udkastet.

Med venlig hilsen

Ole Hasselgaard

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen
Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret

28 JAN. 2013

J.nr. 2013-005-821
Sagsbehandler: MJE

POLITIOMRÅDET

Nationalt Kriminalteknisk
Center

Jmt. modt.

30 JAN. 2013

Polititorvet 14
1780 København V

Telefon: 33 14 88 88
Telefax: 45 15 00 06

E-mail: politi@politi.dk
Web: www.politi.dk

Ved e-mail af 21. december 2012 har Justitsministeriet anmodet Rigspolitiet, herunder Politiets Efterretningstjeneste, om en udtalelse til udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

I den anledning skal Rigspolitiet oplyse, at Rigspolitiet, herunder Politiets Efterretningstjeneste, ikke har bemærkninger til udkastet til lovforslaget.

Der henvises til sagsnr. 2012-731-0021.

Akt.nr. 25

Justitsministeriet 2012 NR. 731-0021

TPS

Med venlig hilsen

Kate Jacquerot
politiassessor

Københavns Byret

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Præsidenten
Domhuset, Nytorv 25
1450 København K.
Tlf. 33 44 80 00
Fax 33 44 84 88
CVR 21 65 95 09
administration.kbh@domstol.dk
J. nr. 9099.2013.6

Den 14. januar 2013

Ved en mail af 21. december 2012 Justitsministeriet anmodet om en udtalelse over et udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering og lovovertrædelse til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at udkastet ikke giver byretterne anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Der henvises til j.nr. 2012-731-0021.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen

Vestre Landsret
Præsidenten

Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

J.nr. 40A-VL-5-13
Den 08/01-2013

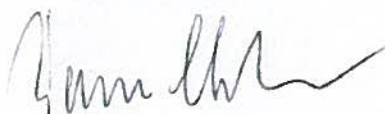
Justitsministeriet har ved brev af 21. december 2012 anmodet om en udtalelse over et udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

I den anledning skal jeg meddele, at udkastet ikke giver landsretten anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Dette svar sendes til jm@jm.dk.

Der henvises til sagsnr. 2012-731-0021.

Med venlig hilsen

Bjarne Christensen

Østre Landsret
Præsidenten

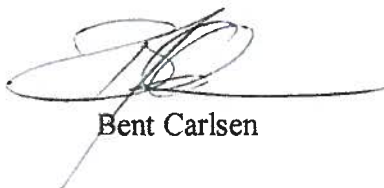
Den 03/01-2013
J.nr. 40A-ØL-5-13
Init: cr

Justitsministeriets
Strafferetskontoret
Slotholmsgade 10
1216 København K

Justitsministeriet har ved brev af 21. december 2012 (sagsnr 2012-731-0021) anmodet om eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om ændring af lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, våbenloven, udleveringsloven samt lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Ændring af revisionsbestemmelse).

I den anledning skal jeg meddele, at forslaget ikke giver landsretten anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen

Bent Carlsen

Ellen Busck Porsbo